

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 3 februari 1919 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av mera betryggande skydd för får på betesmark mot kringströvande okynneshund m. m.

Närvarande: herrar Dahl, von Sneidern, Jacob Larsson, Östberg, Hult *), Boberg, Frändén *), Tengvall *), Lindström, Magnusson i Kalmar, Andersson i Knäppinge *), Karlsson i Gasabäck, Johansson i Trollhättan, Hage, Kant och Johansson i Vittinge *).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion nr 6, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Bäckström* hemställt, det riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, »att Kungl. Maj:t måtte låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar i gällande lag och författningar angående hundägares skyldigheter, att ett mera betryggande skydd mot kringströvande okynneshund beredes får på betesmark och att framkomliga vägar för försumlig hundägares dömande till skadestånd i förekommande fall av skadegörelse genom okynneshund öppnas».

Till stöd för sin ifrågavarande hemställan har motionären anfört följande:

»En brist i gällande lag och författningar, som länge påtalats, och vars snara avhjälpande allt mera energiskt påyrkats under innevarande kristid, särskilt i övre Norrland, äro de otillfredsställande och svårtillämpliga stadganden, som avse att bereda skydd mot kringströvande hundar för på sommarbete i markerna utsläppta fårhjordar, men som visat sig så gott som alldeles ineffektiva.

Fåravelns betydelse för vårt land har länge underskattats, men

den under de senaste åren rådande ull- och livsmedelsbristen har gjort, att man flerstädes börjat igen inse, vilket värde en rationellt bedriven fårskötsel måste äga för ett land som vårt. Goda ansatser till fåravelns upphjälpande äro också gjorda, men mycket mera skulle helt visst blivit gjort, ifall man icke i många trakter hållits tillbaka av nedslående erfarenheter om det otillräckliga skydd fårägaren har för sina i markerna betande får uti gällande bestämmelser därutinnan.

En revidering och skärpning av bestämmelserna i fråga skulle bli av stor betydelse ur såväl privat- som nationalekonomisk synpunkt. Därtill kommer, att enbart det förfärliga djurplågeri, som förövas av kringströvande okynneshundar vid dessas jakt efter samt massakrer och massmord bland fårhjordarna, ur rent djurskyddsvänlig synpunkt motiverar, att åtgärder vidtagas.

Ett exempel till frågans belysande må relateras.

Vid midsommartiden år 1917 blevo omkring 50 får, som utsläppts på bete, rivna och ihjälbitna invid en by i södra Västerbotten. Då händelsen blev känd, befunnos många av djuren stadda i förruttnelse och andra syntes helt nyligen ha ljutit döden; alla voro på det ohyggligaste sätt rivna eller stympade. Allt tydde på att kringströvande hundar från bygden förövat blodbadet, och fårägarna, som voro på det djupaste upprörda, gjorde allt för att bringa klarhet i saken. Vederbörande landsfiskal anmodades att verkställa undersökning. Därvid konstaterades, att flera hundar vid tidpunkten i fråga hörts och synts driva omkring i den skog, som var fårens betesmark. Men då någon av hundarna icke kunnat infångas eller nedskjutas och bevis för att hundskallet gällt fårhjorden icke kunde anföras, gjorde hundägarne troligt, att något lodjur rivit fåren. För erhållande av visshet i saken insändes ett antal skinn av de dödade fåren för undersökning till en professor i Stockholm, vilken förklarade, att fåren rivits av hundar. Så långt utredningen. Men de, som lidit den stora förlusten och redan från början vetat, att bygdens hundar åstadkommit skadegörelsen, hade föga tröst av utredningsresultatet. Att med nu gällande bestämmelser få en hundägare ansvarig för av hans hund åstadkommen skada genom att riva får, är ungefär lika svårt som att i vidsträckt skogsmark gripa eller oskadliggöra en i olovliga ärenden kringstrykande okynneshund.

Exemplet är icke enastående. Under sommaren nyssnämnda år omtalades i tidningarna, att i en trakt av södra Norrland omkring 200 på bete utsläppta får blivit ihjälrivna av hundar.

Visserligen kan till detta göras sådana invändningar som att okynneshund, som kringströvar å annan mark än husbondes, kan saklöst

dödas, och att för av okynneshund bevisligen gjord skadeverkan djurets ägare är ersättningsskyldig. Men erfarenheten visar, att oskadliggörandet av okynneshund vid rivandet av får eller anskaffning av fulla bevis till dess ägares förpliktigande att utgiva skadestånd icke är möjligt ens i ett fall av tio. Ställningen kräver snara och verksamma åtgärder. Kunde i lag bestämmas, att hund skall vid laga ansvar för överträdelse hållas i band under den tid av året, då får mera allmänt äro utsläppta på bete, exempelvis mellan den 1 juni och den 15 september, vore helt visst en avsevärd fördel vunnen. Detta skulle även ur jaktvårdssynpunkt vara av icke ringa värde. Andra vägar för påpekade bristers avhjälpande äro ju också tänkbara och komma helt visst under omprövning vid ärendets fortsatta handläggning.»

Utskottet.

Gällande lagbestämmelser till skydd mot skada å husdjur genom okynneshund återfinnas i lagen den 9 juni 1893 angående ändring i vissa delar av 22 kap. 6 och 7 §§ byggningsbalken, i vilken lag stadgas, bland annat, att okynneshund, som biter folk eller få, må, därest han anträffas å område, varöver hundens ägare eller annan, som har hunden i vård, ej äger förfoga, av en var dödas, samt att, därest hund gör skada å hemdjur, skadan skall av ägaren fullt gäldas. Denna lag, vars berörda bestämmelser utgjorde en nyhet för lagstiftningen, var föranledd av en skrivelse av 1892 års riksdag, i vilken skrivelse påyrkats förändrade lagbestämmelser i syfte att bereda verksamt skydd för hemdjur i förevarande avseende. Av nämnda skrivelse framgår, att närmaste anledningen till riksdagens framställning voro liknande missförhållanden, som de i förevarande motion berörda, eller de skador som åsamkas fårstammen genom lösa hundar. I skrivelsen framhölls nämligen, hurusom otillräckligheten av lagbestämmelser vore kännbar särskilt inom de delar av landet, där, såsom i Norrland, fåren under sommarmånaderna släpptes på bete utan särskild vård och vallning, ofta långt borta från den befolkade bygden. Där förhärjades ofta fårhjordarna av hundar, varigenom ägarna kunde lida ganska kännbar skada ej blott på grund av de dödade eller fördärvade djurens värde utan ock i följd av den mera svårbestämbara förlust, som tillskyndades ägarne därigenom att hjordarna sprängdes samt de späda lammen skildes från mödrarna och djuren förvildades. Härigenom uppstode svårigheter, kostnad och besvär, när djuren på hösten skulle återföras från sommarens betesmarker. I den motion, som föranlett berörda riksdagsskrivelse, hade påyrkats, jämte bestämmelser motsvarande dem, som sedan inflöto i lagen, stadgande om bötesansvar för ägare till lös hund, som inkommit å annans ägor, varest

hemdjur betade. Detta yrkande hade emellertid av lagutskottet i dess utlåtande avböjts.

I likhet med motionären håller utskottet före, att 1893 års lag visat sig otillräcklig för det avsedda syftet. Missförhållanden, sådana som de i berörda skrivelse angivna, förekomma, som av motionen framgår, alltjämt och äro, enligt vad utskottet har sig bekant, ingalunda sällsynta i skilda delar av landet. De skador, som på detta sätt vållas, äro avsevärda, särskilt med hänsyn till de uppoffringar, som för närvarande göras för fåravelns höjande. Utskottets uppfattning är förden skull, att kraftigare rättsmedel böra beredas för att inskränka husdjurs ofredande genom hundar.

Då utskottet tagit under överbägande, vad som i sådant syfte må kunna åtgöras, har utskottet funnit att, såsom jämväl motionären antytt, anledningen till att 1893 års lag icke medfört avsedd verkan, torde böra sökas — förutom i svårigheten vid bevisning angående vållandet av förelupen skada — i begränsningen av hemdjurägarens rätt till förebyggande inskridande mot okynnesshund till sådan hund, »som biter folk eller få». Bevisning i detta avseende lär alltså krävas och torde ofta möta svårighet.

Utskottet har vid sådant förhållande uppmärksammat de lagbestämmelser, som gälla å ett närliggande område. I lagen den 8 november 1912 om rätt till jakt har i § 19 stadgats, bland annat, att därest hund, som jagar eller ofredar villebråd, under viss angiven tid löper lös i mark, där villebråd finnes, hundens ägare eller innehavare skall vara underkastad ansvar och vara skyldig ersätta jakträttsinnehavaren skada, som därigenom må anses hava skett å villebrådet, att, om detsamma sker å annan tid, hundens ägare eller innehavare ändock är skyldig utgiva dylik ersättning, samt att, därest hund anträffas löpande å dylik mark och hunden är sådan att det kan antagas, att hunden jagar eller ofredar villebråd, jakträttsinnehavaren äger rätt att upptaga hunden, varefter densamma kan bliva förverkad.

I fråga om berörda bestämmelser anföres i det sakkunnigbetänkande, som ligger till grund för jaktlagen, följande: »Då den rätt att upptaga hunden, varom här talas, är en preventiv åtgärd, avsedd att förebygga själva möjligheten till skada, bör jakträttsinnehavaren ha rätt att vidtaga denna åtgärd mot varje hund, vars närvaro i jaktmarken kan anses innebära ett hot mot villebrådets fred. I fråga om rätten till skadestånd däremot fordras något mera, nämligen att hunden verkligen jagar eller ofredar villebråd, även om i det särskilda fallet ej kan styrkas, att han jagat så och så många harar eller stört så och så många fåglar. Är hunden sådan att han jagar eller ofredar villebråd, är presumtion för att skada uppkommit.»

Den analogi, som synes kunna hämtas från jaktlagen, torde böra gälla dels hundägarens plikt att hålla vård om hund, som är farlig för hemdjur, dels hemdjurägarens befogenhet till preventivt ingripande. I förra avseendet synes böra ifrågasättas ansvar för ägare till dylik hund, därest hunden löper ute å tid, då får hållas å bete. Beträffande det preventiva ingripandet torde i stället för den bevisning om hundens farlighet, som nu kräves för hundens oskadliggörande, presuntion om farlighet böra berättiga till inskridande. Däremot synes det vara tveksamt, om vid dylik lindring i betingelsen för ett ingripande hundens dödande skall medgivas eller, i likhet med vad som för motsvarande fall i jaktlagen stadgas, allenast rätt till upptagande skall inrymmas. Skulle emellertid lagstiftningen stanna vid det senare alternativet såsom allmän regel, anser utskottet det kunna ifrågasättas att åt Kungl. Maj:t inrymma att på framställning av kommunalt organ, exempelvis lands-ting, beträffande hela dess område eller del därav, förordna om sådan utsträckning av hemdjurägarens befogenhet, att densamma jämväl innefattar rätt till hundens dödande.

Dock bör enligt utskottets mening vid träffande av bestämmelser å förevarande område tillses, att hundägarens rätt icke i vidare mån inskränkes än som är nödvändigt för att föreskrifterna skola bli verk-samma i åsyftad riktning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motion måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar i gällande lagbestämmelser, att ett mera betryggande skydd mot skada å hemdjur genom okynneshund beredes.

Stockholm den 3 februari 1919.

På andra lagutskottets vägnar:

ADOLF DAHL.